

ET LEDD I EN IMPERIALISTISK OMFORDELINGSPOLITIKK.

Denne stensilen er råmateriale til en del av det heftet som blir utgitt ca. 1 november om bakgrunnen for offentlige nedskjæringer i Oslo .

1. Offentlige nedskjæringer og norsk imperialisme.
2. Utsiktene for Oslo 1982 på noen områder.
 - a. Kommunens generelle økonomi.
 - b. Skolene.
 - c. Sykehus og helsevesen.
 - d. Barnehager.
 - e. Kollektivtransporten.
 - f. Kommunens øvrige tekniske etater.
 - g. Eldreomsorgen.
 - h. Sosialektoren(utenom barnehager og eldreomsorg)
 - i. Fellestrekka for punkta a - h .
3. Oslopartiets oppgaver.

=====

1. Offentlige nedskjæringer og norsk imperialisme.

Norsk storfinans arbeider på spreng - om enn nokså diskret - for å forberede norsk imperialistisk ekspansjon. I fjor høst ble vise-presidenten i den amerikanske bankgiganten Citibank invitert til å holde foredrag for norske klassefrender om "Norge som kapital-eksportør".

"Etter nedbetaling av statlig gjeld, sett bortfra gjeld på andre sektorer, vil et overskudd på 15 milliarder norske kroner hvert år være tilgjengelig for investeringer fra midten av 1980-åra, la oss si 1986".
(John H.A. Quitter, Vice President i Citibank.)

Andre har anslått mulighetene til å være mye større. Banksjef Tor Moursund, som iflg. Aftenposten nyter stor personlig tillit fra vår nye statsminister, anslo i et foredrag i New York i april 1981 at Norge totalt ville kunne oppnå en kapitaleksport på 600 milliarder norske kroner fra 1985 - 1995. Iflg. Aftenposten var Moursund en av Willochs sterkeste kandidater da han skulle skaffe nye finansminister.

To av storfinansens egne eksperter har altså anslått hvor store overskudd "Norge" kan bli i stand til å investere ute. Om vi tar de to som "ytterpunkter", kan vi regne med at resultatet blir ett sted mellom 15 milliarder (Quitter) og 60 milliarder (Moursund) norske kroner pr. år.

Dette er tall som forteller at Norge i løpet av dette tiåret håper å bli ei imperialistisk makt av betydning. I en kommentar i Aftenposten våren 1981 drømmer tidligere riksmeklingsmann Preben Munthe om at Norge i 1990 skal kunne hente mer enn 10 prosent av sin nasjonalinntekt fra utenlandske investeringer. Klarer "vi" å passere de 10 prosentene slår vi en imperialistisk verdensrekord som Storbritannia satte i sine velmaktstider som imperialistmakt, også dette ifølge Munthe.

Den norske imper. smen vil bli ulik f.eks. den britiske eller amerikanske.

"En ting som skiller vår situasjon ut fra det som har vært vanlig, er at hos oss vil det egentlig være staten som er kapitaleksportør. Faren ved denne linje er naturligvis at

selv om det å være kapitaleksportør gir politisk makt, gir det også politisk ansvar og ubehag".
Direktør Egil Bakke i Norges Industriforbund.

Fordi det er staten som vil være opphav til kapitaleksporten, vil det oppstå et stadig alvorligere problem :

Økning av de offentlige utgiftene i Norge vil hvert eneste år bety at det blir mindre igjen som kan investeres i utlandet. Vellykte offentlige nedskjæringer vil bety at det blir mer som kan investeres ute.

Dette vil ingen politiker foreløpig våge i si direkte. Men det er dette som stadig sterkere vil være drivkrafta bak ulike offentlige innskrenkinger som blir lansert i løpet av første halvdel av 1980-tallet.

Noen få eksempler kan illustrere at utenlandsinvesteringene kan "koke bort" temmelig raskt viss ikke de offentlige utgiftene skjæres ned :

- I 1980 hadde Norges kommuner og fylker et driftsunderskudd på 3,9 milliarder. Dette kan formelt sett dekket opp ved å overføre en del av statens overskudd. Men denne posten alene ville ta over en fjerdedel av det Quitter mente kunne investeres ute fra 1986.
- De norske folketrygdsreglene er slik at utgiftene til alderspensjoner nå øker med 3,2 prosent i året i tillegg til prisstigninga. Hovedgrunnene er at det blir flere pensjonister og at stadig flere får rett til tilleggspensjon.
- Oslo mangler vel 2100 sykehjemsplasser i dag. Viss disse blei bygd, ville bare driftsutgiftene utgjøre en årlig utgiftspost av størrelsesorden en halv milliard 1981-kroner.

Dette er gir en klar konklusjon :

Opprettholding av dagens standard på ulike offentlige tjenester og virksomheter (skole, sykehus, kollektivtransport) er en direkte trusel mot planlagte norske utenlandsinvesteringer.

Dette gir borgerskapet sterkere interesse enn før av å gjennomføre nedskjæringer, og det gjør at de hardere enn før vil stå i mot krav og aksjoner for forbedringer.

2. Utsiktene for Oslo 1982 på noen områder.

a. Kommunens generelle økonomi. Det er to hovedårsaker til at Oslo kommunes økonomi svikter, det er svikt i den kommunale skatteinntekten og det er et økende økonomisk misforhold mellom Oslo og staten. På hele 1970-tallet økte samla kommuneskattinnbetaling seinere i Oslo enn i resten av landet, fordi

- folketallet i Oslo sank, mens det ellers i landet økte
- Oslo har hatt mindre økning i skatteyterfrekvensen enn resten av landet
- Oslo har hatt mindre vekst i lønnstakernes nettoinntekt enn resten av landet.

"1980 var det tredje året på rad at kjøpekraften av Oslo kommunes skatteinntekter falt. Nedgangen var 1,2 % i 1978 og 3,5 % i 1979. I 1980 var nedgangen 3,3 %" (Justert Langtidsbudsjett 81-85 ,s.7) Tendensen fortsatte i første kvartal 1981. (Opplysninger i pressa om at skatteinntekten i Oslo øker i 1981 har ikke tatt hensyn til hvordan skatteoppgjøret mellom Oslo og nabokommunene ordnes, og er derfor feil.)

Misforholdet mellom Oslo og Staten er gradvis blitt verre.

"Det fylkesfordelte nasjonalregnskap for årene 1973 og 1976 viser begge at Oslo er meget lønnsom for resten av landet. Oslo hadde i begge år en langt høyere andel av landets produksjon av varer og tjenester enn innbyggertallet skulle tilsi, mens privat og offentlig forbruk lå på landsgjennomsnittet. Investeringsandelen er meget lav og gir grunn til bekymring. (Vår understr.) Men det medfører at byen har et betydelig eksportoverskudd. Det meste av dette er et resultat av statlige overføringer g fra Oslo til resten av landet. I 1976 utgjorde statens overskudd på Oslo ca. 7 milliarder kr. Staten hadde med andre ord en merinntekt i Oslo i forhold til sine utgifter her som var 2,2 ganger så stor som kommuneskatten samme år". (justert langtidsbudsjett s. 8)

Statens overskudd på Oslo var i 1980 trolig godt over 10 milliarder.

I fjor hadde statsforvaltningen sett under ett, et overskudd på hele 15,2 milliarder.

For en del år siden - før oljeinntektene - var statens "overskudd på Oslo" en forutsetning for mye statlig virksomhet som kom resten av landet til gode.

Denne situasjonen er helt endra. Statens virksomhet ville i dag vært overskuddsforretgende, selv uten Oslos bidrag. Det er i alle fall ikke lenger noen grunn til å påstå at det er hensynet til andre landsdeler som gjør det nødvendig for staten å plyndre Oslo.

Trass nedskjæringer og noen nedleggelse var kommunens utgifter i 1980 200 millioner større enn inntektene. Underskuddet nå i 1981 blir et sted mellom 100 og 300 millioner.

I sitt rundskriv om budsjettarbeidet for 1982 sier Finansrådmannen at dette betyr at "en i 1982 må ta vekk de kommunale tjenester som er lavest prioritert og redusere planer og programmer også på høyprioriterte områder. Kortsiktige tiltak som ansettelsesstopp og prosentvis fordeling av kutt vil ikke føre fram og mer langsiktige effektiviseringstiltak kan tidligst antas å få virkninger i 1983". (Side 3 i Finansrådmannens Rundskriv 1 for 1981. Våre understr.)

De ulike partienes standpunkter. DNA +H + Kr.f. laga fellesinnstilling og stemte i blokk i bystyret 21.5.81 da budsjettrammene for 1982 blei. vedtatt. De stemte for å godta nedskjæringene slik de er beskrevet her. SV la fram et forslag som på en del punkter er helt eller dels i tråd med RVs krav om endra skattepolitikk og omlegging av statens politikk, men så foreslo de dessuten en generell heving av kommuneskatten for lønnstakere i Oslo med 1 %. Det ville flytte over 200 mill. kr fra husholdningsbudsjettene til kommunekassa.

b. Skolebudsjettene.

"Elevtallet i Oslos grunnskoler blir stadig mindre. I dette budsjettet er det regnet med en nedgang på 500 fra 1981 til 1982. Samtidig bygges det nye skoler i utbyggingsområdene. Hver skole som er i drift binder gjennomsnittlig nærmere 4 millioner kr. pr. år av kommunens budsjett til utgifter som er uavhengig av antall elever". (Skolesjefens budsjettforslag side 1.)

"Bystyret har forutsatt uendret ressurs pr. elev. Færre elever gir da mindre total ressursramme, mens flere skoler fører til at et stadig større beløp er bundet. Fortsetter denne utviklingen, vil disponible midler til undervisningen i Oslos skoler raskt bli alt for små". (Samme kilde, s.1)

Dette er en hovedårsak til at vi nå september/oktober får lagt fram en ny skolebruksplan fra skolesjef Riksaasen. Rasjonaliseringsførmaet Industrikonsulent har i en rapport slått fast at det bør være en smal sak å legge ned 10 Osloskoler, viss en bare justerer kretsgrensene og ellers er litt føyelig og tøyelig.

Men skolesjefen slår fast at hvis vi skal "oppretholde de skolene vi har i byen, må skolebudsjettets rammer økes overensstemmende med dette". (Samme kilde s.2.)

"De bevilgende organer har fattet vedtak om å beholde uendret klassetall i videregående skoler, uendret rammetimetall og tilleggsressurs for grunnskolen og økte bevilgninger til feriekoloniene. Skolesjefen har lagt denne realitet til grunn for budsjettforslaget som dermed har fått en sluttsum på 765,9 mill. kr. Tilsvarende i det justerte budsjett for 1981 er 766,5 mill. kr." (Samme kilde s. 4) Til sammenligning har bystyret vedtatt ei budsjettramme for 1982 på bare 738,5 mill. kr. , eller 27,4 mill. under skolesjefens forslag.

Oppgaven før bystyrets budsjettmøte : Hvordan redusere skolebudsjettet med 27,4 mill . kr.

Finansrådmannen regner med at rammetimetallet for grunnskolen blir redusert fra nåværende 143 uketimer til 134 uketimer i skoleåret 1981/82 og videre ned til 134 uketimer fra høsten 1982. For skoleåret 1981/82 vil dette spare 4 mill. kr . og og 34 heltidsstillinger for lærere kunne inndras.

Finansrådmannen regner likedan med at tilleggsressursene reduseres fra 5900⁸¹ til 3840 uketimer i 1982. Det vil gi en innsparing på 8 ,7 mill kr, og det tilsvarer 76 heltidsstillinger.

Så selv om disse vedtaka ble gjennomført, ville de tilsammen bare gi ei innsparing på 12,7 mill.kr. Altså helt utilstrekkelig. (Alle tallopplysninger fra skolesjefens budsjettforslag s.3)

Partienes standpunkter. Fra A til Fr.p. føres det en dobbel politikk. Stemmer for knappe rammer og mot redusert rammetimetall o.l. Alle partier har stemt mot RVs forslag i bystyret om å kreve at statstilskuddet til skolene skal økes i alle fall opp til lovens minstesatser.

c. Sykehus og helsevesen.

Her er situasjonen tilsvarende. Bystyret har stemt for så knappe budsjettrammer både for 1981 og 1982 at det er umulig å unngå nedleggelse, men etter Krohgstøtten/Betanien har de ikke våga å vedta flere nedleggelse.

Når det gjelder drift av igangværende helsevesen , er det klart at året 1981 gir en budsjettoverskridelse på 70 - 75 mill kr. Det betyr at politikerne ikke har våga å gjennomføre de nedskjæringene som de vedtok i desember 1980. De har latt overskridelse av budsjettet komme istedet for å få nye Krohgstøtten-saker i et valgår.

Men i fortsettinga vil ikke dette gå. Den vedtatte budsjettamma for 1982 er alt for knapp. De ulike etatssjefene under sykehusrådmannen mener at ramma er omtrent 160 mill. kr. for liten. Sykehusrådmannen på sin side har funnet det mulig å barbere vekk ca. 30 mill. fra deres forslag uten at det skal føre til nedleggelse. Han sitter derfor igjen med ei rammeoverskridelse på 130 mill. som han mener bare kan unngås ved omfattende nedleggelse og oppsigelse. (Et detaljert notat om dette finnes på RV-kontoret, koster 3 kr.) Summert sammen mener han at 514 1/2 stillinger må inndras. Antall arbeidsløse vil bli langt større på grunn av deltidarbeide i forskjellige former. Oppsigelsene er delt over både vanlige sykehus, psykiatriske institusjoner og helsevesenet utenfor institusjon.

Når det gjelder planlagte nye tiltak er situasjonen uklar. Regjeringa har i statsråd 21. mai vedtatt kraftig reduksjon i bankenes adgang til å yte lån til kommuner og fylker. "Tiltaket innebærer en vridning av den samlede kreditttilførselen fra forretningsbankene og sparebankene som bl.a. vil bidra til å holde investeringene i næringslivet oppe", for å si det regjeringas egne ord. (Brev til Oslo Kommune fra Regjeringa, datert 2.6.81). Regjeringa forutsetter at kommunenes samla investeringer går ned 14 % i faste priser fra 1981 til 1981.

I et skriv til Formannskapet 11. august gjør Finansrådmannen rede for at dette får kraftige virkninger i Oslo. Bare i helse- og sosialsektoren er det slik at "for de anlegg som er ferdig prosjektert er det et udekket finansieringsbehov (lånebehov) i 1982 . . . på 144 mill. kr. For disse anlegg er det brukt 14 mill. kr. til prosjektering".

De prosjektene det gjelder er :

Nordseter sykehjem m/ personalbolig og barnehage

Majorstua sykehjem

Grunerløkka sykehjem

Vestre Haugen Sentralinstitusjon innen HVPU

St.Hanshemmet sykehjem og aldersboliger

Diakonhemmet, reumaavsnittet

I tillegg en rekke prosjekter som er delvis prosjektert eller bare planlagt.

Tross dette har bystyret vedtatt å starte bygginga av Vestre Haugen. Finansieringa må da sikres enten ved å bryte regjeringas kredittpolitiske vedtak eller ved å stanse andre byggeplaner som det elt er sikra lån til. - Slike saker vil det bli flere av.

d. Barnehager.

Barnehageutbygginga i Oslo vil bli avslutta i all hovedsak i 1982, viss rammevedtaket fra bystyret 21.mai blir gjennomført. Ramma på 5 mill. kr. for nybygg i 1982 er nemlig omtrent nok til å fullføre de barnehagene som nå er påbegynt. Prosjektering av nye bygg må stanse.

Foreldrebetalinga økte 40 prosent siste årsskifte . . . I løpet av høsten kommer et forslag om inntektsgraderte satser. Hva dette vil gå ut på i detalj er uklart. Nå koster en heldagsplass 533 kr. Barnehagekontorets forslag er slik at hvis et ektepar tjener ca. 170 000 skal de betale noe sånt som 16 - 1700 kr. pr. mnd. for en heldagsplass. Det er videre klart at de vil foreslå ei lita senking av friplassgrensene. (Alt dette ble opplyst fra barnehagekontoret til NRK i forbindelse med et KK-oppdrag i august).

Kampen om foreldrebetalinga vil derfor uten tvil bli en stor sak. Oslo er egentlig den eneste kommunen som har barnehagedeking som monner noe , og Oslo har tradisjonelt hatt lave priser. Derfor har det svært stor politisk betydning for stat og borgerskap å tvinge igjennom kraftig prisøkning i Oslo.

Statsråd Rønnebeck har i regjeringas barnehagemelding gått inn for at foreldrene tilsammen skal dekke 25 prosent av driftsutgiftene. Selv med den prisøkninga som nå foreslås vil Oslo ha langt igjen til dette målet er nådd .

e. Kollektivtransporten.

Oslo er det eneste fylket i landet som ikke får statsstøtte til kollektivtransporten. Hadde Oslo vært likestilt med resten av landet ville det gitt ei merinntekt i 1981 på ca. 200 mill. kr.

I år har buss og bane i Oslo et kommunalt tilskudd på 350 mill. kr. Det er omtrent 40 mill. kr. for lite til å opprettholde det trafikktilbudet vi hadde før sommeren.

21. mai vedtok bystyret at tilskuddet neste år skal reduseres til 270 mill. kr. Sporveisadministrasjonen har regna ut hva dette vil føre til . Hvis dette skulle gjennomføres måtte omtrent 900 ansatte sies opp og være vekke fra lønnslista innen januar 1982. På litt sikt mener administrasjonen at det vil føre til nedleggels av byatrikken og til nye kraftige takstøkninger. (Mer om dette i Klassekampen 1. og 2. september 1981)

Å ordne dette med å si opp 900 er vel både praktisk og politisk umulig. (De fleste har 3 mndrs. oppsigelse og skulle vært oppsagt før 1.10.) Men innsparingsbehovet er der, viss ikke opplegget skal sprekke helt.

DNAs Tove Heggen Larsen (kommunalråd) har sprunget mye i samferdselsdepartementet for å få gjennomslag for kravet om statsstøtte. Men Ronald Bye har sagt tvert og bryskt nei. Høyre har vært enig i Byes standpunkt her. SV og Venstre har derimot gått inn for litt statsstøtte til Oslo. De foreslo at det skulle bevilges 25 mill. kr. som driftstilskudd til Oslos sporveier og bussruter i 1981.

Det som er sikkert er at det vil komme forslag om omfattende ruteinnskrenkinger kombinert med takstøkning. Arbeiderbladet har spådd at spørsmålet om nedlegging av bytrikken vil bli avklart i løpet av 4-5 måneder.

f. Kommunens tekniske etater.

På Renholdsverket er bilparken nå så nedslitt på grunn av manglende investeringer, at det oftere og oftere blir nødvendig å kutte ut en del av rutene. Renholdsverkets ledelse frykter alvorlig trøbbel med å gjennomføre hentinga av husholdningsavfall når det blir vinter og vanskeligere forhold. De første rutene er allerede lagt ut til anbud til private.

Renholdsverket har et årlig driftsoverskott på omkring 16 mill. kr. Men dette får de ikke lov til å beholde og bruke til investeringer.

Det er rimelig å regne med at flere av de tekniske etatene vil få en lignende utvikling.

g. Eldreomsorgen.

Køene og manglene i eldreomsorgen vil forbli som før. Det viktigste nye i 1982 vil være at en rekke nybygg må skrinlegges. (Se nederst på side 6 foran).

h. Sosialektoren utenom barnehager og eldreomsorg.

De to områdene der det er størst problem med å beholde det vi har nå er alkoholistsorgen (Rehabiliteringskontoret) og utbetaling av sosialhjelp. De siste utgiftene øker kraftig av naturlige grunner, og det er vanskelig å begrense dem ettersom det er lovregler om at folk har rett til sosialhjelp.

Innen alkoholistsorgen er "ramma" for 1982 omtrent 5,5 mill. kr. for knapp til å opprettholde den virksomheten som er i dag. Det vil komme forslag om å legge ned institusjoner helt eller delvis for spare dette bekøpet. Bl.a. er det svært sannsynlig at en av avrusningsstasjonene blir redusert eller nedlagt. Det er også stor mulighet for at den planlagte "innbringertjenesten" til avrusningsstasjonene ikke blir noe av.

Sosialrådmannens budsjett sett under ett har en bystyrevedtatt ramme som er 8 prosent høyere enn 1981-budsjettet. Dvs- en vesentligere mindre stigning enn forventet prisstigning. (Side II i Sosialrådmannens budsjettforslag). Det betyr at det på alle sektorer blir gjort forsøk på å fortsette med samme virksomhet som nå men med mindre penger til rådighet enn i 1981.

Forøvrig beklager Sosialrådmannen at "budsjettet ikke kan gi plass for noen nye tiltak" når det gjelder tiltak for narkomane.(s.III)

i. Fellestrekka for pkt. a - h.

På alle felte står befolkningas behov og dels befolkningas lovbestemte rettigheter i direkte motsetning til den økonomiske omfordelingspolitikken som regjeringa fører. Diktet målet med denne politikken er å gi norsk imperialism et best mulig utgangspunkt når de store norske uteblandsinvesteringene skal ta til om tre fire år. Svært få i Norge er klar over dette. Propagandaen om at vi alle har levd over evne har gått inn hos svært mange, og det er svært store muligheter for at det lykkes å gjennomføre de tiltaka som planlegges i 1982.